UNIT 08 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Warga Prihatin Sekolah Sejahtera

Nota, contoh dan 40 objektif

Sekolah yang sejahtera memberi ruang kepada warga pelbagai kaum untuk belajar, bekerja dan berinteraksi dengan selamat serta hormat. Kesejahteraan melibatkan hubungan, kebersihan, peluang penyertaan dan cara menangani masalah. Unit ini menghubungkan ciri sekolah yang harmoni dengan tindakan harian murid, termasuk komunikasi, bantuan yang sesuai dan kerjasama bersama warga sekolah.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

Daripada kefahaman kepada amalan

Kenali Perhatikan hubungan, keselamatan, kebersihan dan peluang penyertaan.	**Rancang** Tanya keperluan warga dan pilih usaha yang mengatasi halangan sebenar.
Amalkan Laksanakan tugas bersama secara adil dengan bimbingan yang sesuai.	**Nilai** Semak manfaat, peluang menyumbang dan perasaan warga selepas aktiviti.

Beri alasan, hormati perasaan dan cuba tindakan yang selamat dalam kehidupan harian.

Nota dan contoh berlangkah

8.1 Kenali warga dan sekolah sejahtera

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

Warga sekolah merangkumi murid, guru dan kakitangan yang menjalankan pelbagai peranan. Kehidupan yang sejahtera dapat dilihat melalui hubungan saling menghormati, keselamatan, kebersihan dan peluang menyertai aktiviti. Perbezaan kaum atau kebolehan tidak patut menjadi sebab seseorang dipinggirkan. Sekolah sejahtera bukan sekadar bangunan yang cantik atau ketiadaan aduan. Warga perlu boleh menyuarakan masalah dengan selamat dan menerima respons yang sesuai. Ciri ini dinilai melalui pengalaman serta perlakuan sebenar dalam kehidupan sekolah.

• Hormati murid, guru dan semua kakitangan.

• Perhatikan keselamatan, kebersihan dan hubungan bersama.

• Sediakan peluang penyertaan yang adil.

• Beri ruang melaporkan masalah tanpa penghinaan.

Kenali warga dan sekolah sejahtera

Kenali keadaan	Nilai penyertaan	Bincang
Kenal pasti kebersihan yang baik dan masalah pengecualian.	Nilai sama ada semua murid mempunyai peluang menyertai.	Bincangkan cara penyertaan adil dengan guru.

Hubungkan maklumat, alasan dan tindakan dalam situasi sebenar.

Contoh berlangkah: Kelas kelihatan kemas tetapi seorang murid sering diketepikan semasa aktiviti.

1. Kenal pasti kebersihan yang baik dan masalah pengecualian.

2. Nilai sama ada semua murid mempunyai peluang menyertai.

3. Bincangkan cara penyertaan adil dengan guru.

Jawapan: Kesejahteraan memerlukan hubungan yang menghormati semua, bukan kekemasan sahaja.

Elak silap: Sekolah yang sunyi kerana murid takut bersuara tidak semestinya sejahtera.

Cuba: Mengapakah kebersihan sahaja belum cukup membuktikan sekolah sejahtera?

Hubungan, keselamatan, penyertaan dan kebebasan menyuarakan masalah juga perlu diperhatikan.

8.2 Cadangkan usaha yang merangkumi semua

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

Usaha meningkatkan kesejahteraan perlu berpunca daripada keperluan sebenar warga sekolah. Dengarkan pandangan, kenal pasti halangan dan pilih langkah yang sesuai dengan kemampuan murid. Pembahagian kumpulan yang adil, arahan yang jelas serta aktiviti saling mengenali boleh menguatkan hubungan merentas kaum. Pertimbangkan juga murid yang memerlukan penyesuaian cara penyertaan. Rancangan mesti selamat dan melibatkan guru apabila perlu. Selepas dilaksanakan, maklum balas membantu menentukan sama ada usaha itu benar-benar memberi peluang kepada semua.

- Kenal pasti masalah melalui pemerhatian dan pandangan warga.
- Pilih tindakan yang mengatasi halangan sebenar.
- Rancang penyertaan adil tanpa stereotaip kaum.
- Dapatkan bantuan guru untuk keperluan yang melampaui kemampuan murid.

Cadangkan usaha yang merangkumi semua

Tanya	Cadangkan	Minta bantuan
Tanya halangan penyertaan tanpa menyalahkan individu.	Cadangkan giliran bercakap serta peranan yang dipersetujui.	Minta guru membantu dan semak maklum balas selepas aktiviti.

Hubungkan maklumat, alasan dan tindakan dalam situasi sebenar.

Contoh berlangkah: Aktiviti kelas sering dikuasai dua orang, sementara ahli lain jarang bercakap.

1. Tanya halangan penyertaan tanpa menyalahkan individu.
2. Cadangkan giliran bercakap serta peranan yang dipersetujui.
3. Minta guru membantu dan semak maklum balas selepas aktiviti.

Jawapan: Perancangan memberi peluang menyumbang yang lebih seimbang.

Elak silap: Poster yang menarik belum menyelesaikan masalah jika amalan sebenar tidak berubah.

Cuba: Apakah cadangan jika murid baharu sukar menyertai kumpulan?

Sediakan peluang berkenalan dan pembahagian peranan yang jelas dengan bimbingan guru.

8.3 Jelaskan manfaat melalui contoh

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

Kesejahteraan sekolah membantu murid memberi perhatian kepada pembelajaran dan memudahkan warga bekerjasama. Apabila orang dilayan dengan hormat, mereka lebih berpeluang menyatakan keperluan dan mendapatkan bantuan. Pembahagian tugas yang adil boleh mengurangkan konflik serta mengukuhkan rasa diterima. Kebersihan dan pengurusan ruang yang teratur pula menyokong keselesaan penggunaan bersama. Manfaat perlu dijelaskan melalui hubungan sebab dan kesan yang munasabah, bukan janji bahawa semua masalah akan hilang atau semua murid pasti mendapat keputusan yang sama.

• Hubungkan tindakan dengan manfaat yang munasabah.

• Jelaskan kesan kepada lebih daripada satu pihak.

• Bezakan manfaat sebenar daripada jaminan melampau.

• Gunakan contoh khusus daripada kehidupan sekolah.

Jelaskan manfaat melalui contoh

Perhatikan	Hubungkan	Jelaskan
Perhatikan bahawa lebih ramai ahli dapat memberi idea.	Hubungkan peluang itu dengan pemahaman keperluan kumpulan.	Jelaskan bagaimana keputusan boleh menjadi lebih sesuai.

Hubungkan maklumat, alasan dan tindakan dalam situasi sebenar.

Contoh berlangkah: Kelas menggunakan giliran bercakap ketika merancang pameran.

1. Perhatikan bahawa lebih ramai ahli dapat memberi idea.

2. Hubungkan peluang itu dengan pemahaman keperluan kumpulan.

3. Jelaskan bagaimana keputusan boleh menjadi lebih sesuai.

Jawapan: Giliran bercakap membantu penyertaan dan perancangan, bukannya menjamin tiada perbezaan pendapat.

Elak silap: Suasana baik menyokong pembelajaran tetapi tidak menjamin markah sempurna bagi semua murid.

Cuba: Mengapakah peluang bercakap yang adil membantu kerja kumpulan?

Lebih banyak idea dapat dipertimbangkan dan ahli mengetahui sumbangan mereka didengar.

8.4 Fahami perasaan warga sekolah

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

Apabila dilayan dengan hormat dan diberi peluang menyertai, seseorang mungkin berasa diterima, lega atau lebih selesa. Namun, perasaan tidak semestinya sama bagi semua warga sekolah. Murid baharu mungkin masih gementar walaupun disambut dengan baik. Dengarkan penjelasan tanpa memaksa jawapan yang dianggap betul. Kaitkan perasaan dengan pengalaman tertentu dan nyatakan sokongan yang diperlukan. Perkongsian boleh dibuat secara peribadi kepada orang yang dipercayai; tiada keperluan mendedahkan pengalaman sensitif kepada seluruh kelas.

• Gunakan nama perasaan yang sesuai dengan pengalaman sendiri.

• Terangkan sebab berdasarkan situasi.

• Terima kemungkinan perasaan bercampur.

• Minta sokongan tanpa perlu mendedahkan perkara peribadi secara umum.

Fahami perasaan warga sekolah

Dengar	Akui	Sokong
Dengar perasaannya tanpa mengejek.	Akui bahawa sambutan baik dan rasa gementar boleh berlaku serentak.	Tawarkan masa serta sokongan yang dipersetujui.

Hubungkan maklumat, alasan dan tindakan dalam situasi sebenar.

Contoh berlangkah: Murid baharu menyertai kumpulan tetapi masih takut tersilap ketika bercakap.

1. Dengar perasaannya tanpa mengejek.

2. Akui bahawa sambutan baik dan rasa gementar boleh berlaku serentak.

3. Tawarkan masa serta sokongan yang dipersetujui.

Jawapan: Penghormatan terhadap perasaan membantu murid menyesuaikan diri mengikut keperluannya.

Elak silap: Tidak semua orang mesti berasa gembira serta-merta untuk membuktikan sekolah sudah prihatin.

Cuba: Bagaimanakah menjelaskan perasaan diterima dengan contoh?

Contohnya, saya berasa diterima kerana rakan memberi saya peluang menyumbang idea.

8.5 Amalkan kerjasama dalam kehidupan sekolah

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

Kesejahteraan dibina melalui amalan berulang seperti menyapa dengan sopan, menjaga ruang bersama dan menghormati giliran. Sertai aktiviti yang membolehkan warga pelbagai kaum bekerjasama dengan peranan adil. Jika terlihat bahaya atau gangguan, maklumkan kepada guru atau kakitangan yang sesuai dan jangan mengambil risiko menyelesaikannya sendiri. Selepas aktiviti, perhatikan sama ada semua dapat menyumbang serta manfaatnya kepada warga. Tindakan kecil yang konsisten lebih berguna apabila disertai refleksi dan kesediaan memperbaiki cara bekerjasama.

- Laksanakan peranan yang dipersetujui dengan bertanggungjawab.
- Hormati bahasa, pilihan dan kemampuan orang lain.
- Laporkan bahaya melalui orang dewasa yang sesuai.
- Semak penyertaan dan manfaat selepas aktiviti bersama.

Amalkan kerjasama dalam kehidupan sekolah

Bahagikan	Laksanakan	Nilai
Bahagikan tugas ringan mengikut kemampuan dan persetujuan.	Susun bahan bersama serta pastikan laluan tidak terhalang.	Minta maklum balas pengguna dan baiki susunan jika perlu.

Hubungkan maklumat, alasan dan tindakan dalam situasi sebenar.

Contoh berlangkah: Kumpulan pelbagai latar menyusun sudut bacaan dengan bimbingan guru.

1. Bahagikan tugas ringan mengikut kemampuan dan persetujuan.
2. Susun bahan bersama serta pastikan laluan tidak terhalang.
3. Minta maklum balas pengguna dan baiki susunan jika perlu.

Jawapan: Kerjasama yang selamat menghasilkan ruang lebih teratur serta memberi peluang semua menyumbang.

Elak silap: Menjaga kesejahteraan tidak bermakna murid perlu membaiki kerosakan berbahaya sendiri.

Cuba: Apakah tindakan apabila menemui kerusi rosak yang boleh mencederakan pengguna?

Elakkan penggunaannya, maklumkan kepada guru atau kakitangan dan ikut arahan yang selamat.

Latihan objektif

Pilih satu jawapan terbaik, A, B, C atau D. Setiap soalan membawa 1 markah latihan.

Markah saya: _____ / 40

01. Siapakah yang termasuk warga sekolah?

A. Guru dan ketua kelas sahaja.

B. Murid yang mendapat markah tinggi sahaja.

C. Ahli pasukan sukan sekolah sahaja.

D. Murid, guru dan kakitangan yang menjalankan peranan di sekolah.

M8Q01 | Asas | 8.1

02. Ciri manakah menunjukkan hubungan sekolah yang sejahtera?

A. Warga saling menghormati dan boleh meminta bantuan dengan selamat.

B. Kakitangan sokongan tidak perlu dihormati.

C. Hanya kumpulan tertentu dibenarkan bersuara.

D. Murid takut melaporkan masalah.

M8Q02 | Asas | 8.1

03. Apakah contoh peluang penyertaan yang adil?

A. Semua peranan penting diberi kepada rakan rapat ketua.

B. Kaum digunakan untuk menentukan siapa boleh memimpin.

C. Murid baharu tidak diberi sebarang tugas.

D. Peranan kumpulan dibincangkan mengikut kemampuan dan minat ahli.

M8Q03 | Asas | 8.1

04. Mengapakah bangunan cantik sahaja tidak membuktikan sekolah sejahtera?

A. Warga tidak perlu ditanya tentang pengalaman mereka.

B. Pengalaman keselamatan, hubungan dan penyertaan warga juga perlu dinilai.

C. Semua masalah hubungan pasti hilang apabila bangunan dicat.

D. Rupa bangunan ialah satu-satunya perkara penting.

M8Q04 | Asas | 8.1

05. Kelas kemas tetapi murid tertentu sering diejek. Penilaian manakah tepat?

A. Ejekan tidak berkaitan dengan kesejahteraan.

B. Kebersihan baik, namun hubungan yang menghormati semua masih perlu diperbaiki.

C. Murid sasaran wajib menyesuaikan diri dengan ejekan.

D. Kelas pasti sejahtera kerana lantai bersih.

M8Q05 | Asas | 8.1

06. Apakah tanda saluran bantuan yang menyokong kesejahteraan?

A. Murid tahu kepada siapa masalah boleh disampaikan tanpa dipermalukan.

B. Semua masalah wajib diumumkan di hadapan kelas.

C. Murid dilarang bertanya jika tidak pasti.

D. Aduan hanya diterima daripada murid popular.

M8Q06 | Asas | 8.1

07. Sekolah A menerima beberapa aduan dan menanganinya. Sekolah B tiada aduan tetapi murid takut bersuara. Kesimpulan manakah paling berasas?

A. Sekolah A kurang sejahtera kerana wujud masalah yang dilaporkan.

B. Kedua-duanya sama kerana mempunyai bangunan sekolah.

C. Sekolah B lebih sejahtera berdasarkan bilangan aduan sahaja.

D. Bilangan aduan sahaja tidak cukup; keselamatan bersuara dan respons perlu dinilai.

M8Q07 | Asas | 8.1

08. Untuk menilai kesejahteraan kelas, data manakah paling lengkap antara pilihan ini?

A. Kehadiran murid dalam satu majlis sahaja.

B. Pandangan ahli tentang keselamatan, layanan, penyertaan dan kebersihan.

C. Bilangan poster nilai yang dipamerkan sahaja.

D. Markah ujian ketua kelas sahaja.

M8Q08 | Asas | 8.1

09. Apakah langkah awal merancang usaha kesejahteraan sekolah?

A. Memilih hiasan paling mahal dahulu.

B. Mengenal pasti keperluan melalui pemerhatian dan pandangan warga.

C. Menetapkan aktiviti tanpa mengetahui masalah.

D. Menganggap semua murid mempunyai keperluan serupa.

M8Q09 | Asas | 8.2

10. Murid baharu sukar menyertai kumpulan. Cadangan manakah paling sesuai?

A. Aktiviti berkenalan dan peranan kumpulan yang jelas dengan bimbingan guru.

B. Mengasingkan semua murid baharu sepanjang tahun.

C. Menyuruhnya menunggu sehingga ada orang menjemput.

D. Poster kejayaan sukan sahaja.

M8Q10 | Asas | 8.2

11. Bagaimanakah kumpulan pelbagai kaum patut merancang tugas?

A. Memberi semua tugas mudah kepada satu kaum.

B. Menentukan kebolehan melalui kaum ahli.

C. Mengelakkan semua perbincangan tentang keperluan.

D. Berbincang tentang kebolehan dan membahagikan peranan secara adil.

M8Q11 | Asas | 8.2

12. Seorang murid memerlukan laluan lebih luas untuk bergerak. Cadangan manakah membantu penyertaannya?

A. Memintanya menyesuaikan diri tanpa mendengar keperluan.

B. Memindahkannya keluar daripada semua aktiviti kumpulan.

C. Berbincang dengan guru untuk menyusun ruang yang boleh digunakan dengan selamat.

D. Menganggap dia tidak berminat menyertai aktiviti.

M8Q12 | Asas | 8.2

13. Mengapakah arahan aktiviti perlu jelas kepada semua ahli?

A. Supaya semua orang wajib mempunyai cara belajar sama.

B. Supaya ahli memahami peranan dan boleh menyertai dengan lebih yakin.

C. Supaya mereka tidak boleh bertanya lagi.

D. Supaya ketua tidak perlu mendengar pandangan.

M8Q13 | Asas | 8.2

14. Apakah cara menyemak keberkesanan rancangan kesejahteraan?

A. Meminta maklum balas tentang perubahan sebenar selepas pelaksanaan.

B. Mengira warna poster sahaja.

C. Menganggap rancangan berjaya sebelum dilaksanakan.

D. Menerima pujian ketua tanpa pandangan ahli lain.

M8Q14 | Asas | 8.2

15. Dua ahli mendominasi perbincangan. Apakah cadangan paling langsung untuk memberi peluang idea semua ahli didengar?

A. Tambah poster tentang kerjasama pada dinding.

B. Lantik dua ahli yang sama sebagai penyemak semua idea.

C. Tetapkan giliran ringkas dan semak bahawa setiap ahli diberi peluang menyumbang.

D. Ambil gambar kumpulan sebagai kenangan.

M8Q15 | Asas | 8.2

16. Kelas mahu merancang jamuan mesra pelbagai latar. Apakah keutamaan sebelum memilih menu?

A. Memilih menu yang paling murah tanpa mendapatkan maklumat peserta.

B. Memilih hidangan kegemaran ketua kerana mudah ditempah.

C. Mengundi berdasarkan gambar makanan sebelum menyemak keperluan.

D. Bertanya keperluan peserta secara sopan dan menyemak kesesuaian dengan guru.

M8Q16 | Asas | 8.2

17. Apakah manfaat ruang belajar yang teratur?

A. Semua perbezaan pandangan akan hilang.

B. Tiada tanggungjawab menjaga ruang lagi.

C. Semua murid pasti memperoleh markah penuh.

D. Warga dapat menggunakan bahan dan bergerak dengan lebih mudah.

M8Q17 | Faham | 8.3

18. Mengapakah layanan hormat kepada kakitangan penting?

A. Murid boleh menyerahkan semua tanggungjawab kebersihan kepada mereka.

B. Sumbangan mereka diiktiraf dan hubungan kerja bersama menjadi lebih baik.

C. Penghormatan hanya diperlukan ketika guru melihat.

D. Hanya kakitangan tertentu patut dihormati.

M8Q18 | Faham | 8.3

19. Apakah manfaat peranan kumpulan yang adil?

A. Ketua tidak perlu menyemak kemajuan.

B. Semua ahli mesti melakukan tugas yang serupa.

C. Lebih ramai ahli berpeluang menyumbang dan beban dapat dikongsi.

D. Perbezaan kemampuan mesti diabaikan.

M8Q19 | Faham | 8.3

20. Mengapakah saluran melaporkan masalah boleh meningkatkan kesejahteraan?

A. Masalah lebih mudah diketahui dan bantuan sesuai boleh diusahakan.

B. Murid tidak lagi perlu menjaga keselamatan.

C. Hanya aduan yang menyenangkan patut diterima.

D. Semua masalah akan selesai sebelum dilaporkan.

M8Q20 | Faham | 8.3

21. Kumpulan menyediakan masa untuk setiap ahli memberi idea. Apakah manfaat yang paling munasabah?

A. Keputusan dapat mempertimbangkan lebih banyak pandangan dan keperluan.

B. Semua idea akan sama.

C. Ahli yang diam pasti tidak mempunyai pandangan.

D. Tiada perbincangan lanjut diperlukan.

M8Q21 | Faham | 8.3

22. Apakah manfaat kerjasama merentas kaum dalam aktiviti sekolah?

A. Setiap ahli mesti meninggalkan identiti sendiri.

B. Semua perbezaan perlu disembunyikan.

C. Warga berpeluang saling mengenali melalui pengalaman dan sumbangan sebenar.

D. Satu kaum patut menentukan semua keputusan.

M8Q22 | Faham | 8.3

23. Mengapakah mengurangkan ejekan boleh membantu pembelajaran?

A. Semua murid akan menjawab setiap soalan dengan betul.

B. Guru tidak perlu menerangkan lagi.

C. Setiap murid mesti bercakap pada kadar sama.

D. Murid lebih berpeluang bertanya tanpa takut dipermalukan.

M8Q23 | Faham | 8.3

24. Selepas giliran bercakap diperkenalkan, lebih ramai ahli berkongsi idea tetapi keputusan ujian belum berubah. Kesimpulan manakah paling berasas?

A. Usaha itu gagal sepenuhnya kerana markah belum berubah.

B. Usaha itu menunjukkan manfaat penyertaan; kesan akademik belum boleh disimpulkan daripada maklumat ini.

C. Usaha itu pasti menaikkan semua markah pada minggu berikutnya.

D. Giliran bercakap hanya berguna jika semua orang bercakap sama lama.

M8Q24 | Faham | 8.3

25. Ayat manakah menghubungkan perasaan dengan sebab yang jelas?

A. Tiada sesiapa boleh berasa gementar di sekolah.

B. Perasaan saya tidak perlu dikaitkan dengan pengalaman.

C. Saya berasa diterima kerana rakan memberi peluang saya menyumbang idea.

D. Semua murid mesti berasa gembira setiap masa.

M8Q25 | Faham | 8.4

26. Murid baharu masih gementar walaupun disambut mesra. Apakah penjelasan paling wajar?

A. Murid itu tidak tahu menghargai bantuan.

B. Gementar membuktikan dia tidak boleh berkawan.

C. Perasaan bercampur boleh berlaku ketika menyesuaikan diri.

D. Sambutan mesra pasti palsu.

M8Q26 | Faham | 8.4

27. Bagaimanakah rakan patut mendengar perkongsian perasaan?

A. Meminta semua rahsia diceritakan kepada kelas.

B. Menyuruhnya memilih perasaan yang sama dengan ketua.

C. Memberi perhatian tanpa memaksa orang itu mendedahkan perkara peribadi.

D. Menjadikan perkongsian itu bahan gurauan.

M8Q27 | Faham | 8.4

28. Seorang murid berasa lega selepas guru menangani masalah gangguan. Apakah sebab yang sesuai?

A. Dia mengetahui kebimbangannya didengar dan bantuan sedang diberikan.

B. Semua masalah hidupnya pasti hilang.

C. Tiada seorang pun boleh berasa risau lagi.

D. Dia kini boleh mengganggu murid lain.

M8Q28 | Faham | 8.4

29. Apakah respons terbaik apabila seorang rakan belum bersedia berkongsi perasaan di kelas?

A. Menghormati pilihannya dan menawarkan saluran peribadi yang sesuai.

B. Memaksanya bercakap supaya markah kumpulan naik.

C. Meneka ceritanya kepada semua orang.

D. Menganggapnya tidak mempunyai perasaan.

M8Q29 | Faham | 8.4

30. Dua murid memberikan perasaan berbeza tentang aktiviti sama. Apakah langkah sesuai?

A. Memilih perasaan majoriti sebagai satu-satunya jawapan benar.

B. Mengabaikan murid yang kurang gembira.

C. Mendengar sebab masing-masing sebelum mempertimbangkan penambahbaikan.

D. Meminta kedua-duanya menukar jawapan kepada "seronok".

M8Q30 | Faham | 8.4

31. Apakah contoh refleksi yang jelas selepas bekerja dengan rakan baharu?

A. Saya mesti menyembunyikan sebarang rasa kurang pasti.

B. Kumpulan kami tidak mungkin menghadapi kesukaran lagi.

C. Semua orang pasti menyukai saya selepas ini.

D. Saya berasa lebih selesa kerana kami mendengar idea masing-masing.

M8Q31 | Faham | 8.4

32. Guru mahu memahami perasaan kelas selepas aktiviti. Kaedah manakah paling sesuai jika sebahagian murid kurang selesa bercakap di hadapan ramai?

A. Pilih hanya sukarelawan yang paling ceria untuk mewakili semua.

B. Beri pilihan refleksi peribadi tentang perasaan dan sebab tanpa meminta butiran sensitif.

C. Gunakan bilangan tepukan sebagai satu-satunya ukuran perasaan.

D. Minta setiap murid menyebut satu perasaan positif sahaja.

M8Q32 | Faham | 8.4

33. Murid mahu menjaga ruang kelas selepas aktiviti. Apakah amalan paling terus membantu semua pengguna berikutnya?

A. Letakkan poster kebersihan tetapi biarkan sisa aktiviti.

B. Kemas bahan bersama, buang sisa sendiri dan pastikan laluan boleh digunakan.

C. Ambil gambar ruang sebelum mengemas untuk laporan sahaja.

D. Serahkan semua kerja kepada kakitangan walaupun murid mampu membantu.

M8Q33 | Aplikasi | 8.5

34. Kerusi yang rosak mungkin mencederakan pengguna. Apakah tindakan paling sesuai sebelum kerusi digunakan lagi?

A. Susun kerusi itu di belakang kelas tanpa memaklumkan sesiapa.

B. Letakkan buku di atasnya supaya orang mungkin tidak duduk.

C. Cuba mengetatkan bahagiannya sendiri tanpa kemahiran sebelum melapor.

D. Elakkan penggunaannya dan maklumkan guru atau kakitangan yang sesuai.

M8Q34 | Aplikasi | 8.5

35. Selepas program, murid mahu menghargai pekerja kebersihan sambil mengurangkan beban yang boleh dielakkan. Apakah tindakan paling lengkap?

A. Ucapkan terima kasih dan urus sisa sendiri mengikut arahan sekolah.

B. Ucapkan terima kasih tetapi tinggalkan semua sisa di lantai.

C. Berikan cadangan hiasan sebelum mengemas sisa program.

D. Ambil gambar penghargaan tanpa membantu keadaan ruang.

M8Q35 | Aplikasi | 8.5

36. Aktiviti berjalan lancar tetapi seorang ahli masih tiada tugas. Apakah tindakan paling sesuai untuk menyertakannya sekarang?

A. Tunggu hingga aktiviti tamat untuk membincangkan peranan.

B. Ambil gambarnya bersama hasil akhir sahaja.

C. Ucapkan terima kasih kerana hadir tanpa memberi peluang menyumbang.

D. Tanya kesediaannya dan setujui peranan berguna yang sesuai.

M8Q36 | Aplikasi | 8.5

37. Bahan kelas tidak cukup untuk semua kumpulan pada masa serentak. Apakah tindakan paling adil dan praktikal?

A. Beri semua bahan kepada kumpulan paling cepat dahulu tanpa giliran.

B. Minta satu kumpulan menonton sepanjang sesi.

C. Setujui giliran dan maklumkan keperluan tambahan kepada guru.

D. Tunggu bahan baharu tanpa berbincang penggunaan yang masih boleh dibuat.

M8Q37 | Aplikasi | 8.5

38. Sudut bacaan telah disusun semula. Untuk menilai sama ada pengguna lebih mudah mencari bahan, maklumat manakah paling relevan?

A. Ketua memilih gambar susunan paling menarik.

B. Pengguna mencuba mencari bahan dan menerangkan bahagian yang masih mengelirukan.

C. Pengguna menyebut warna kegemaran tanpa mencuba carian.

D. Ahli kumpulan mengira jumlah warna label.

M8Q38 | Aplikasi | 8.5

39. Dalam aktiviti menyusun buku, satu rak menghalang laluan. Murid belum dibenarkan mengalih rak berat. Apakah tindakan paling sesuai ketika itu?

A. Pindahkan rak bersama beberapa murid tanpa mendapatkan arahan.

B. Alihkan buku sahaja dan teruskan aktiviti dengan laluan masih terhalang.

C. Hentikan penggunaan laluan terhalang dan minta guru mengurus penyesuaian yang selamat.

D. Ambil gambar susunan untuk laporan sebelum meminta bantuan kemudian.

M8Q39 | Aplikasi | 8.5

40. Kumpulan menyusun bahan dengan cekap tetapi seorang ahli tidak pernah diberi peluang. Apakah pembaikan paling langsung untuk aktiviti berikutnya?

A. Bincangkan peranan bersama dan semak penyertaan setiap ahli semasa aktiviti.

B. Kekalkan cara lama kerana tugas sudah siap cepat.

C. Tulis ucapan terima kasih umum tanpa mengubah pembahagian kerja.

D. Tambah jumlah bahan supaya hasil kelihatan lebih besar.

M8Q40 | Aplikasi | 8.5

Jawapan dan penerangan

01 D	**02 A**	**03 D**	**04 B**	**05 B**	**06 A**	**07 D**	**08 B**
09 B	**10 A**	**11 D**	**12 C**	**13 B**	**14 A**	**15 C**	**16 D**
17 D	**18 B**	**19 C**	**20 A**	**21 A**	**22 C**	**23 D**	**24 B**
25 C	**26 C**	**27 C**	**28 A**	**29 A**	**30 C**	**31 D**	**32 B**
33 B	**34 D**	**35 A**	**36 D**	**37 C**	**38 B**	**39 C**	**40 A**

01. D | Murid, guru dan kakitangan yang menjalankan peranan di sekolah.

Warga sekolah merangkumi murid, guru dan kakitangan dengan pelbagai peranan. Kesejahteraan bersama tidak terhad kepada pemegang jawatan, pencapaian akademik atau penyertaan dalam satu aktiviti.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

02. A | Warga saling menghormati dan boleh meminta bantuan dengan selamat.

Hubungan hormat dan ruang meminta bantuan menyokong kesejahteraan warga sekolah. Ketakutan atau pengecualian boleh menyembunyikan masalah walaupun sekolah kelihatan tenang dari luar.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

03. D | Peranan kumpulan dibincangkan mengikut kemampuan dan minat ahli.

Perbincangan tentang kemampuan serta minat memberi peluang menyumbang secara adil. Kedekatan dengan ketua atau kaum seseorang tidak wajar menentukan semua peranan dalam kumpulan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

04. B | Pengalaman keselamatan, hubungan dan penyertaan warga juga perlu dinilai.

Bangunan yang baik boleh menyokong keselesaan, tetapi kesejahteraan juga melibatkan hubungan dan penyertaan. Pengalaman warga perlu diketahui untuk mengenal pasti masalah yang tidak kelihatan pada bangunan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

05. B | Kebersihan baik, namun hubungan yang menghormati semua masih perlu diperbaiki.

Kebersihan ialah satu ciri positif tetapi ejekan menjejaskan hubungan serta pengalaman murid. Penilaian seimbang mengiktiraf perkara yang baik sambil mengenal pasti masalah yang memerlukan tindakan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

06. A | Murid tahu kepada siapa masalah boleh disampaikan tanpa dipermalukan.

Saluran bantuan yang jelas membolehkan murid menyampaikan masalah dengan lebih selamat. Akses tidak patut bergantung pada popularity atau memerlukan pendedahan perkara peribadi kepada semua orang.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

07. D | Bilangan aduan sahaja tidak cukup; keselamatan bersuara dan respons perlu dinilai.

Aduan boleh menunjukkan murid berani meminta bantuan, manakala tiada aduan mungkin menyembunyikan ketakutan. Penilaian perlu melihat sebab, pengalaman warga dan tindakan terhadap masalah.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

08. B | Pandangan ahli tentang keselamatan, layanan, penyertaan dan kebersihan.

Pandangan tentang beberapa aspek memberi gambaran lebih lengkap tentang kesejahteraan. Poster, markah seorang murid atau kehadiran satu majlis tidak menunjukkan keseluruhan pengalaman warga kelas.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.1

09. B | Mengenal pasti keperluan melalui pemerhatian dan pandangan warga.

Pemerhatian dan pandangan warga membantu mengenal pasti masalah yang perlu ditangani. Aktiviti yang dipilih tanpa maklumat mungkin menarik tetapi tidak mengatasi halangan sebenar kepada kesejahteraan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

10. A | Aktiviti berkenalan dan peranan kumpulan yang jelas dengan bimbingan guru.

Aktiviti berkenalan dan peranan jelas memberi peluang memasuki kerjasama sebenar. Menunggu tanpa sokongan atau memberi bahan yang tidak berkaitan belum mengatasi kesukaran murid menyertai kumpulan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

11. D | Berbincang tentang kebolehan dan membahagikan peranan secara adil.

Perbincangan tentang kebolehan dan keperluan memberi peluang menyumbang secara adil. Menentukan peranan berdasarkan kaum mengabaikan perbezaan individu dan boleh menjejaskan hubungan bersama.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

12. C | Berbincang dengan guru untuk menyusun ruang yang boleh digunakan dengan selamat.

Susunan ruang yang sesuai boleh membuka peluang penyertaan dengan lebih selamat. Keperluan bergerak tidak membuktikan ketiadaan minat atau menjadi alasan mengecualikan murid tanpa perbincangan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

13. B | Supaya ahli memahami peranan dan boleh menyertai dengan lebih yakin.

Arahan jelas membantu ahli memahami tugas serta meminta penjelasan apabila perlu. Ia tidak menghapuskan hak bertanya atau bermaksud semua murid memerlukan cara penerangan yang sama.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

14. A | Meminta maklum balas tentang perubahan sebenar selepas pelaksanaan.

Maklum balas tentang perubahan menunjukkan sama ada usaha memenuhi keperluan warga. Rupa poster atau pujian seorang individu tidak mencukupi untuk menilai kesan sebenar rancangan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

15. C | Tetapkan giliran ringkas dan semak bahawa setiap ahli diberi peluang menyumbang.

Giliran dan semakan peluang menangani dominasi secara langsung. Poster atau gambar boleh menyokong aktiviti, tetapi tidak dengan sendirinya memastikan suara setiap ahli didengar dalam perbincangan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

16. D | Bertanya keperluan peserta secara sopan dan menyemak kesesuaian dengan guru.

Maklumat peserta perlu diketahui supaya menu boleh dirancang dengan sesuai dan hormat. Kos atau undian sahaja belum memastikan keperluan semua orang telah dipertimbangkan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.2

17. D | Warga dapat menggunakan bahan dan bergerak dengan lebih mudah.

Susunan teratur memudahkan penggunaan bahan serta pergerakan warga. Ia menyokong pembelajaran dan keselesaan, tetapi tidak menjamin markah tertentu atau menghapuskan keperluan menjaga ruang.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

18. B | Sumbangan mereka diiktiraf dan hubungan kerja bersama menjadi lebih baik.

Layanan hormat mengiktiraf sumbangan kakitangan dan menyokong hubungan warga sekolah. Ia tidak menghapuskan tanggungjawab murid terhadap ruang bersama atau bergantung pada pengawasan guru.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

19. C | Lebih ramai ahli berpeluang menyumbang dan beban dapat dikongsi.

Peranan adil mengambil kira kemampuan sambil memberi peluang menyumbang dan berkongsi beban. Tugas boleh berbeza, tetapi setiap ahli perlu dilayan dengan hormat serta jelas tentang peranannya.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

20. A | Masalah lebih mudah diketahui dan bantuan sesuai boleh diusahakan.

Saluran laporan membantu pihak sesuai mengetahui masalah dan mengusahakan respons. Ia tidak menjamin penyelesaian serta-merta, tetapi memberi peluang mendapatkan bantuan daripada membiarkan masalah tersembunyi.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

21. A | Keputusan dapat mempertimbangkan lebih banyak pandangan dan keperluan.

Mendengar lebih banyak pandangan membantu kumpulan memahami keperluan yang mungkin berbeza. Ia tidak menjamin semua idea sama atau menghapuskan keperluan berbincang dan membuat pertimbangan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

22. C | Warga berpeluang saling mengenali melalui pengalaman dan sumbangan sebenar.

Kerjasama memberi peluang mengenali pengalaman serta kebolehan individu dan membina kepercayaan. Perpaduan tidak memerlukan penghapusan identiti atau penyerahan semua keputusan kepada satu kumpulan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

23. D | Murid lebih berpeluang bertanya tanpa takut dipermalukan.

Pengurangan ejekan boleh menjadikan ruang bertanya lebih selamat dan menyokong pembelajaran. Ia tidak menjamin jawapan sempurna atau bermaksud semua murid mempunyai keperluan komunikasi yang sama.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

24. B | Usaha itu menunjukkan manfaat penyertaan; kesan akademik belum boleh disimpulkan daripada maklumat ini.

Peningkatan penyertaan ialah manfaat yang disokong pemerhatian. Maklumat ini belum membuktikan perubahan markah, dan menilai kesejahteraan hanya melalui ujian boleh mengabaikan manfaat hubungan serta komunikasi.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.3

25. C | Saya berasa diterima kerana rakan memberi peluang saya menyumbang idea.

Ayat itu menyebut perasaan serta sebab berdasarkan pengalaman tertentu. Penerangan perasaan tidak memerlukan andaian bahawa semua warga akan memberikan reaksi yang sama dalam sesuatu keadaan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

26. C | Perasaan bercampur boleh berlaku ketika menyesuaikan diri.

Murid boleh menghargai sambutan sambil masih gementar dalam suasana baharu. Perasaan bercampur tidak membuktikan sikap tidak bersyukur atau ketidakupayaan membina persahabatan.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

27. C | Memberi perhatian tanpa memaksa orang itu mendedahkan perkara peribadi.

Perhatian dan penghormatan terhadap privasi memberi ruang perkongsian yang lebih selamat. Murid tidak perlu mendedahkan semua pengalaman atau meniru perasaan orang lain untuk didengari.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

28. A | Dia mengetahui kebimbangannya didengar dan bantuan sedang diberikan.

Rasa lega boleh berkaitan dengan kebimbangan yang didengar dan bantuan yang diberikan. Ia tidak bermaksud semua masalah hilang atau semua warga mesti mempunyai perasaan seragam.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

29. A | Menghormati pilihannya dan menawarkan saluran peribadi yang sesuai.

Menghormati pilihan sambil menawarkan saluran peribadi membolehkan sokongan kekal tersedia. Diam tidak bermaksud tiada perasaan, dan pendedahan pengalaman sensitif tidak patut dipaksa.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

30. C | Mendengar sebab masing-masing sebelum mempertimbangkan penambahbaikan.

Sebab setiap perasaan memberi maklumat tentang pengalaman dan keperluan yang mungkin berlainan. Memaksa jawapan seragam boleh menyembunyikan perkara yang perlu diperbaiki dalam aktiviti.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

31. D | Saya berasa lebih selesa kerana kami mendengar idea masing-masing.

Refleksi itu menerangkan perubahan perasaan melalui pengalaman saling mendengar. Ia tidak membuat jaminan tentang semua hubungan akan datang atau menafikan kemungkinan kesukaran serta perasaan lain.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

32. B | Beri pilihan refleksi peribadi tentang perasaan dan sebab tanpa meminta butiran sensitif.

Pilihan refleksi peribadi memberi ruang kepada pengalaman yang berbeza tanpa tekanan pendedahan. Sukarelawan ceria atau tepukan sahaja mungkin tidak mewakili perasaan semua murid.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.4

33. B | Kemas bahan bersama, buang sisa sendiri dan pastikan laluan boleh digunakan.

Mengemas bahan, mengurus sisa dan menjaga laluan membantu penggunaan ruang secara langsung. Poster atau laporan boleh menyokong kesedaran, tetapi tidak menggantikan tanggungjawab terhadap keadaan selepas aktiviti.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

34. D | Elakkan penggunaannya dan maklumkan guru atau kakitangan yang sesuai.

Mengelakkan penggunaan dan melapor membolehkan kerosakan ditangani pihak sesuai. Mengubah tempat atau meletakkan barang mungkin tidak menghalang penggunaan kemudian, manakala pembaikan tanpa kemahiran boleh menambah risiko.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

35. A | Ucapkan terima kasih dan urus sisa sendiri mengikut arahan sekolah.

Ucapan dan pengurusan sisa menunjukkan penghargaan melalui kata serta tindakan. Dokumentasi atau pujian sahaja belum mengurangkan beban yang boleh dielakkan apabila murid meninggalkan sisa aktiviti.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

36. D | Tanya kesediaannya dan setujui peranan berguna yang sesuai.

Pertanyaan dan peranan sesuai membuka peluang penyertaan semasa aktiviti. Kehadiran dalam gambar atau penghargaan umum belum memastikan ahli dapat menyumbang melalui tugas yang bermakna.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

37. C | Setujui giliran dan maklumkan keperluan tambahan kepada guru.

Giliran memberi peluang penggunaan yang lebih adil dan makluman membantu guru menilai keperluan. Mengutamakan kepantasan atau membiarkan satu kumpulan menonton sahaja belum menyokong penyertaan bersama.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

38. B | Pengguna mencuba mencari bahan dan menerangkan bahagian yang masih mengelirukan.

Percubaan mencari bahan dan maklum balas kekeliruan menilai kemudahan penggunaan secara langsung. Warna atau gambar menarik boleh menjadi unsur sokongan, tetapi tidak membuktikan bahawa bahan lebih mudah ditemui.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

39. C | Hentikan penggunaan laluan terhalang dan minta guru mengurus penyesuaian yang selamat.

Meminta guru menangani halangan menjaga keselamatan tanpa melampaui kemampuan murid. Dokumentasi atau susunan buku boleh dibuat kemudian; halangan laluan perlu diberi perhatian terlebih dahulu.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

40. A | Bincangkan peranan bersama dan semak penyertaan setiap ahli semasa aktiviti.

Perbincangan peranan dan semakan penyertaan menangani pengecualian secara langsung. Kecekapan hasil atau penghargaan umum belum memastikan setiap ahli mempunyai peluang menyumbang secara sebenar.

Skop unit buku teks KPM hlm. 87-98 | Rujukan 3.1.5

Amal dan renung

Ruang bersama, usaha bersama

Dengan bimbingan guru, sertai kumpulan pelbagai latar untuk memperbaiki satu ruang kecil seperti sudut bacaan.

SP 3.1.4, 3.1.5

1. Tanya keperluan pengguna dan setujui tugas ringan yang sesuai bagi setiap ahli.
2. Lakukan tugas bersama tanpa mengangkat barang berat atau menyentuh kerosakan berbahaya.
3. Minta maklum balas pengguna dan catat perasaan serta satu penambahbaikan.

Aktiviti ini bukan ujian atau penentuan tahap penguasaan.

Catat pengalaman sebenar selepas mencuba. Jangan tulis maklumat peribadi orang lain. Kuiz dan catatan ini bukan penentuan tahap penguasaan PBD.

Siapakah yang mendapat peluang menyumbang?

Apakah manfaat yang benar-benar dapat diperhatikan?

Apakah perasaan saya dan sebabnya selepas bekerjasama?

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.